

Илӗс — раґами даґ

Jeff Pippenger

2023-10-13

1856

Ҳаракати Миллеритґо дар Ишаӗ, боби Ҳафтум, тавассути як пешгӯии шасту панҷсола муаррифӣ шудааст, ки дар соли 742 то милод оғоз ӗфт. Он шасту панҷ сола, ки дар таърихи Ишаӗ ба вуқӯ пайваст, шасту панҷ соли аз 1798 то 1863-ро ифода мекунад. Алфа ва Омега Ҳамеша анҷомро Ҳамроҳ бо оғоз тасвир мекунамд. Пешгӯии шасту панҷсола лаънати «Ҳафт бор»-ро бар зидди подшоҳии шимолӣ ва подшоҳии ҷанубии Исроил муайян месозад. Нахустин «Ҳафт бор» бар зидди подшоҳии шимолӣ дар соли 723 то милод оғоз ӗфт, яъне нуздаҳ сол пас аз он ки Ишаӗ пешгӯиро ба подшоҳ Оҳоз пешниҳод намуд. Охири «Ҳафт бор» бар зидди подшоҳии ҷанубӣ дар поёни он шасту панҷ сол, дар соли 677 то милод, оғоз ӗфт.

Лаънати аввали «Ҳафт маротиба» бар Эфроим дар соли 1798 ба анҷом расид; ин Ҳамон вақти охир буд, ки дар он рӯӗи дарӗи Улайи бобҳои Ҳаштум ва нуҳуми Дониёл кушода гардид. Ин ба таври набавӣ Ҳам расидани паёми ғариштаи аввал ва Ҳам оғози набавии Ҳаракати Миллерино нишон дод. Лаънати охири «Ҳафт маротиба» бар Яҳудо дар соли 1844 ба анҷом расид, ки он расидани паёми ғариштаи сеюм буд. Нуздаҳ сол баъд, дар соли 1863, шасту панҷ сола, ки дар оғози пешгӯӣ ифода ӗфта буд, анҷоми Ҳаракати Миллерӣ ва оғози калисои Адвентистони рӯзи Ҳафтуми Лоудикияро нишон дод. Ҳафт сол пеш аз соли 1863, яъне дар соли 1856, Ҷеймс Уайт ба муайян кардан оғоз намуд, ки Ҳаракати Миллерӣ дигар калисои Филадельфия набуда, ба калисои Лоудикия табдил ӗфтааст. Набераи ӯ, Ҳангоми навиштани тарҷумаи ҳоли Эллен Уайт, дар бораи таърихи соли 1856 ва паёми Лоудикия менависад.

«Паёми Лаодикия»

Адвентистони шанbero нигоҳдоранда чунин мавқеъро ишғол карда буданд, ки паёмҳо ба Ҳафт калисо дар Ваҳй 2 ва 3 таҷрибаи калисои масеҳиро дар тӯли асрҳо тасвир менамоянд. Хулосаи онҳо ин буд, ки паёми ба калисои Лоадикия додашуда ба онҳое татбиқ мешавад, ки онҳо акнун онҳоро адвентистони номӣ меномиданд, яъне ба онҳое ки шанbei рӯзи Ҳафтумро напазируфта буданд. Дар як мақолаи кӯтоҳи таҳрирӣ дар «Review» аз 9 октябр, Ҷеймс Уайт чанд саволи андешабарангезро ба миён гузошт, ки онҳоро бо чунин изҳорот оғоз намуд:

«Ин савол дубора ба миён омаданро оғоз мекунад: “Посбон, аз шаб чӣ хабар?” Айни ҳол Ҳақат барои чанд савол ҷой Ҳаст, ки барои ҷалб кардани таваҷҷуҳ ба мавзӯе, ки ба он тааллуқдоранд, пешниҳод мешаванд. Мо умед дорем, ки ба зудӣ ҷавоби комил дода хоҳад шуд.—Review and Herald, 9 октябри 1856.»

«Аз ёздаҳ саволе ки ӯ матраҳ кард, саволи шашум буд, ки дақиқан ба аҳли Лӯдқия равона шуда буд.**

«6. Оё ҳолати Лоодикийён (гарм ҳам нестанд ва сард ҳам нестанд, балки нимгарм ҳастанд) ба таври муносиб вазъи ҷамоати онҳоро, ки паёми фариштаи сеюмро эътироф мекунад, тасвир намекунад? — Ҳамон ҷо.

«Саволи охири моҳияти масъаларо ошкор месозад:»

«11. Агар ин ҳолати мо ҳамчун як халқ бошад, оё мо ягон асоси воқеӣ дорем, ки ба илтифоти Худо умед бандем, магар он ки ба “панди” Шоҳиди Ҳақиқӣ гӯш фаро диҳем? Ман ба ту маслиҳат медиҳам, ки аз Ман тиллоӣ дар оташ озмудашударо бихар, то сарватманд гардӣ; ва либоси сафед, то пӯшида шавӣ, ва нанги урғии ту зоҳир нашавад; ва ҷашмонатро бо сурма тадҳин намо, то бубинӣ. Ҳар киро Ман дӯст медорам, сарзаниш ва ҷазо медиҳам; пас, ғайратманд бош ва тавба намо. Инак, Ман бар дар истода, тақ-тақ мекунам: агар касе овози Маро бишнавад ва дарро боз кунад, назди ӯ дармеоям ва бо ӯ таом хоҳам хӯрд, ва ӯ бо Ман. Ба ҳар кӣ ғолиб ояд, ато хоҳам кард, ки бо Ман бар тахти Ман бинишинад, чунон ки Ман низ ғолиб омадам ва бо Падари Худ бар тахти Ӯ нишастам. Ваҳй 3:18–21.—Ҳамон ҷо.»

«Равшан аст, ки ҳақиқати ин масъала танҳо акнун бар зехни Ҷеймс Уайт тулӯ мекард. Шумораи навбатии Review тахти ҳамин унвон шарҳи ҳафтсутунии ҳафт калисоро дар бар дошт. Дар суҳанони ифтиҳории худ ӯ изҳор намуд:

«Мо бояд бо баъзе тафсиргарони муосир мувофиқат кунем, ки ин ҳафт калисо бояд ҳамчун намоёндаи ҳафт ҳолати калисои масеҳӣ, дар ҳафт давраи замон, ки тамоми давраи аҳди масеҳиро фаро мегиранд, фаҳмида шаванд.—Ҳамон ҷо, 16 октябри 1856.

«Сипас вай пешгӯиро бардошта, ҳар як калисоро ҷудогона баррасӣ намуд. Чун ба калисои ҳафтум, яъне Лаодикия, расид, чунин эълон кард:

«То чӣ андоза барои мо, ҳамчун қавме, ин тавсифи ғамангези ин калисо фурӯтанкунанда аст. Ва оё ин тавсифи даҳшатнок тасвири бисёр комили ҳолати имрӯзаи мо нест? Ҳаст; ва кӯшиш кардан барои гурехтан аз қувваи ин шаҳодати тафтишкунандаи ба калисои Лаодикия равонашуда ҳеҷ ғоидае нахоҳад дошт. Худованд ба мо мадад фармояд, то онро қабул кунем ва аз он манфиат бардорем.—Ҳамон ҷо»

«Пас аз он ки ӯ ду сутунро ба калисои Лаодикия бахшид, суҳанони хотимавии ӯ даъвати пурзӯреро ифода мекарданд:

«Эй бародарони азиз, мо бояд бар ҷаҳон, бар ҷисм ва бар иблис ғолиб оем, вагарна дар Малакути Худо насибе нахоҳем дошт.... Фавран ба ин кор даст занед ва бо имон ваъдаҳои пурфайзоро, ки ба лоудикийёни тавбакунанда дода шудаанд, аз онҳо худ донед. Ба исми Худованд бархезед, ва бигзор нури шумо барои ҷалоли номи мубораки Ӯ бидурахшад.—Ҳамон ҷо.

«Воқуниш аз саҳро ҳайратангез ва пуриктидор буд. Г. В. Ҳолт аз иёлати Огайо 20 октябр навишт:»

«Бале, ман боварӣ дорам, ки мо, ки дар паёми сеюм бо аҳкоми Худо ва имони Исо ҳастем, ҳамон калисое ҳастем, ки ин суҳанон ба он мурочиат мекунам; ва мо наметавонем барои дархости тиллоӣ озмудашуда ва либоси сафед, ва сурмаи чашм, то бубинем, хеле барвақт бошем.—Ҳамон ҷо, 6 ноябри соли 1856.

«Аз самти Шимолу Шарқ садои наве оид ба ин мавзӯ шунида шуд — садои Стефан Н. Ҳаскелл аз Принстон, Массачусетс. Ў ҳамчун адвентисти рӯзи аввал дар синни 20-солагӣ ба мавъиза оғоз карда буд; акнун, пас аз се сол, ӯ дар паёми фариштаи сеюм буд. Ў, ки муҳассили амиқи Китоби Муқаддас буд, пас аз он ки мақолаи кӯтоҳи ибтидоии таҳририи Уайтро, ки ин масъалаи ҳафт калисоро муаррифӣ мекард, дид, ихтиёр кард барои Review мақолаи муфассале бинависад:»

«Мавзӯи зикршуда чанд моҳи охир барои ман мояи таваҷҷуҳи амиқ будааст.... Ман муддате аст, ки ба ин бовар оварда шудаам, ки паём ба лӯдисиён ба мо тааллуқ дорад; яъне, ба онҳое ки ба паёми фариштаи сеюм имон доранд, бар асоси сабабҳои бисёре, ки ман онҳоро дуруст меҳисобам. Ман дутои онҳоро зикр хоҳам кард.—Ҳамон ҷо.»

«Ў ин корро анҷом медиҳад ва ду сутунро ба ҳулосаҳои худ ихтисос медиҳад. Дар анҷом ӯ эълон кард:

«Назарияи паёми фариштаи сеюм ҳаргиз, ҳаргиз моро наҷот нахоҳад дод, бе либоси арӯсӣ, ки адолати муқаддасон аст. Мо бояд дар тарси Худованд қуддусиятро ба камол расонем.—Ҳамон ҷо.

«Ҳангоме ки Ҷеймс Уайт мақолаҳои таҳририи худро дар бораи паём ба калисои Лаодикия идома медод, мафҳумҳое, ки адвентистони ниғохдорандаи шанбе акнун дар Review меҳонданд, ҳайратовар буданд, вале ҳангоми баррасии андешамандона ва бо дуо дида мешуд, ки онҳо қобили татбиқанд. Номҳо ба муҳаррир мувофиқати нисбатан умумиро нишон медоданд ва далолат мекарданд, ки бедорӣ дар ҷараён буд. Он ки ин паёми такондиҳанда ҳосили ҳаяҷон набуд, бо мақолаи аввали Testimony No. 3, ки дар моҳи апрели соли 1857 бо унвони Be Zealous and Repent ба таъъ расид, тасдиқ мегардид. Он бо ин суҳанон оғоз мешавад: «Худованд дар рӯё ба ман баъзе чизҳоро дар бораи калисо дар ҳолати кунунии гарммезочии он нишон дод, ки онҳоро ба шумо баён хоҳам кард.»—1Т, сах. 141. Дар ин ҷо Эллен Уайт он чиро пешниҳод намуд, ки ба вай дар бораи ҳамлаҳои Шайтон ба калисо тавассути шукуфоии заминӣ ва моликият нишон дода шуда буд.» Артур Уайт, Ellen G. White: The Early Years, volume 1, 342–344.

Ҳаракати миллерӣ ба таври нубувватӣ ҳамчун калисои Филадельфия оғоз ёфт, ва дар соли 1856 он ба калисои Лоудикия табдил шуд. Ҳафт сол баъд ин ҳаракат ба анҷом расид, ва калисои Адвентистони рӯзи ҳафтум ҳамчун калисои Лоудикия оғоз ёфт ва ҳамин гуна боқӣ хоҳад монд, то даме ки аз даҳони Худованд қай карда шавад. Ҳаракати яксаду чилу чор ҳазор аз оғили калисои Лоудикия берун омад, ҳамон тавре ки ҳаракати миллерӣ аз оғили калисои Сардис берун омада буд. Ҳаракати яксаду чилу чор ҳазор ба ҳаракати миллерӣ аз он ҷиҳат мувозӣ аст, ки ҳаракати аввал аз Филадельфия ба Лоудикия тағйир ёфт ва ҳаракати охирин аз Лоудикия ба Филадельфия тағйир меёбад. Нуқтаи гузариш аз Филадельфия ба Лоудикия дар таърихи миллерӣ ба таври мушаххас ҳамчун соли 1856 ишора шудааст, пас

нуқтаи гузариш бояд дар ҳаракати охирин низ ишора шуда бошад, зеро Худо ҳеҷ гоҳ тағйир намеёбад. Нуқтаи гузариш дар Ваҳйи боби ёздаҳум бо ду набӣ, ки дар кӯчаҳо кушта мешаванд, муайян карда мешавад.

Ва хангоме ки шаҳодати худро ба анҷом расонанд, он ҳайвоне ки аз вартаи беҳад мебарояд, ба зидди онҳо ҷанг хоҳад кард, ва бар онҳо ғолиб хоҳад омад, ва онҳоро хоҳад кушт. Ва ҷасадҳои мурдаи онҳо дар кӯчаи шаҳри бузург хоҳад монд, ки аз ҷиҳати рӯҳонӣ Садӯм ва Миср номида мешавад, он ҷое ки Худованди мо низ маслӯб гардида буд. Ваҳй 11:7, 8.

Ҳаракати охирин мемурад, сипас бармеҳост ва баъд аз он ҳамчун байрақ зинда мешуд. Бо анҷом додани ин, он бо шоҳи ҷумҳуриҳои ҳамоҳанг мегардид. Шоҳи ҷумҳуриҳои барои ҳайвон сурате месозад, ва он ҳайвоне ки вай сурати онро месозад, дар Ваҳй боби ҳабдаҳум зикр шудааст, ва он ҳайвон ҳамчун сари панҷум шинохта мешавад, ки ҷароҳати марговар гирифта буд ва ҳамчун сари ҳаштум зинда мешуд. Он ҳамчун ҳаштумин, ки аз ҳафт буд, зинда мешуд.

Ва он ҳайвоне ки буд, ва нест, ҳамон худ ҳаштумин аст, ва аз ҷумлаи он ҳафт аст, ва ба ҳалокат меравад. Ваҳй 17:11.

Шоҳи ҷумҳуриҳои сурати он ҳайвонро ба вучуд меовард, ва бинобар ин кушта мешуд ва сипас эҳё мегардид. Вақте ки он эҳё мегардид, сари ҳаштум мешуд, ки аз миёни ҳафт сари пешин буд. Шоҳи протестанти бар ҳамон ҳайвони заминӣ савор аст, ки шоҳи ҷумҳуриҳои бар он савор аст, ва лозим меояд, ки ҳамон динамикаи набувватиро доро бошад. Гузариш аз Филадельфия ба Лоудикия дар ҳаракати Миллерӣ пешнамудаи гузариш аз Лоудикия ба Филадельфия дар ҳаракати охирин мебошад.

Вақте ки ҳаракати охирин 18 июли соли 2020 захми марговар гирифт, он ҳамчун Лоадикия мурд. Вақте ки он, ҷунон ки дар Ваҳйи боби ёздаҳ тасвир шудааст, ба Филадельфия гузашт, калисои ҳаштумро ифода мекард, яъне аз миёни ҳафт. Марг дар соли 2020 бо шоҳи ҷумҳуриҳои мувозӣ буд, зеро аз замони анҷом дар соли 1989 шаш президент вучуд дошт. Президенти шашум захми марговар гирифт, ки дар соли 2024 шифо хоҳад ёфт. Он сар пас аз он, аз замони анҷом дар соли 1989, сари ҳаштуми Иёлотӣ Муттаҳида хоҳад буд, ва он аз миёни ҳафт хоҳад буд. Ҳар ду шох шашум буданд, ки ҳаштум мешаванд. Ин ҳақиқат қисми бузурге аз паёми Ваҳйи Исои Масеҳ аст, ки каме пеш аз баста шудани давраи имтиёз кушода мешавад.

Аз ҳамин сабаб, муҳим аст, ки дар бораи таърихи миллериён, ки таърихи ҳозираи моро намунасозӣ мекунад, равшанӣ дошта бошем. Хоҳар Уайт дар соли 1856 татбиқи Яъқуб Уайтро нисбат ба Лоадикия бар ин ҳаракат тасдиқ намуд, бинобар ин, ин татбиқ аз мантиқи инсонӣ барнаомадааст. Ҳафт сол пеш аз он ки калисои Адвентистони Рӯзи Ҳафтум ба таври қонунӣ бо шоҳи ҷумҳуриҳои пайваст гардад, он ба василаи илҳом ҳамчун калисои Лоадикия шинохта шуда буд. Ин маъно дорад, ки дар тамоми таърихи калисои Адвентистони Рӯзи Ҳафтум ҳеҷ як рӯз вучуд надоштааст, ки он ғайр аз бараҳна, камбағал, кӯр, бадбахт ва мискин бошад. Ин воқеияти набувватӣ замина ва асосро барои шинохтани чор зишти рӯ ба

афзоиши боби ҳаштуми китоби Ҳизқиёл ҳамчун чор насли Адвентизм фароҳам меоварад.

Вақте ки таърихи миллерӣ аз рӯйи сохтори шасту панҷ соли Ишаё боби ҳафт баррасӣ карда мешавад, бояд эътироф гардад, ки пешгӯии ҳафт замон он чатри нубувватист, ки тамоми таърихи ҳаракати миллерию фаро мегирад. Дар соли 1856, паёми ба калисои Лаодикия додашуда барои адвентизми миллерӣ ҳақиқати ҳозира гардид. Он ки паёми Лаодикияро пешкаш мекунад, на Яъқуб ё Эллен Уайт буд, балки Шоҳиди Амин ва Ҳақиқӣ.

Ва ба фариштаи калисои Лоудикийён бинавис: Ин чизҳоро Омин, Шоҳиди амин ва ҳақ, ибтидои офариниши Худо, мегӯяд: Аъмоли туро медонам, ки на сард ҳастӣ ва на гарм; кош сард мебудӣ ё гарм. Пас, азбаски ту нимгарм ҳастӣ, ва на сардӣ ва на гарм, туро аз даҳони Худ қай хоҳам кард. Зеро мегӯӣ: «Ман сарватмандам ва дорой афзудаам ва ба ҳеч чиз эҳтиёҷ надорам»; ва намедонӣ, ки ту бадбахт ва мискин ва фақир ва кӯр ва урён ҳастӣ. Ба ту маслиҳат медиҳам, ки аз Ман тиллои дар оташ озмудашударо бихарӣ, то сарватманд гардӣ; ва либоси сафед, то пӯшида шавӣ ва шармандагии урёнии ту зоҳир нашавад; ва чашмонатро бо сурма тадҳин кун, то бубинӣ. Ҳар киро Ман дӯст медорам, сарзаниш ва чазо медиҳам; пас, ғайрат намо ва тавба кун. Инак, Ман бар дар истода, тақ-тақ мекунам; агар касе овози Маро бишнавад ва дарро бикшояд, назди ӯ хоҳам даромад ва бо ӯ шом хоҳам хӯрд, ва ӯ бо Ман. Касеро ки ғолиб ояд, ба ӯ ато хоҳам кард, ки бо Ман бар тахти Ман биншинад, чунон ки Ман низ ғолиб омадам ва бо Падари Худ бар тахти Ӯ нишастам. Ҳар кӣ гӯш дорад, бишнавад, ки Рӯҳ ба калисоҳо чӣ мегӯяд. Ваҳй 3:14–22.

Шоҳиди Ҳақиқӣ муайян месозад, ки агар касе овози Ӯро «шунавад», Ӯ дохил шуда, «бо вай шом хоҳад хӯрд». Агар Лоодикия дарро бикшояд, Масеҳ дохил шуда, бо онҳо шом хоҳад хӯрд. Агар ба Масеҳ иҷоза дода шавад, ки ворид гардад, Ӯ паёме меоварад, зеро рамзшиносии хӯрок хӯрдан қабули як паёмро ифода мекунад. Ин паёмро метавон ба таври умумӣ танҳо ҳамчун паёми Лоодикия тавсиф кард, аммо чунин баррасӣ нисбат ба он чи паёме, ки Ӯ пешниҳод мекунад, ифода менамояд, сатҳӣ аст. Дар соли 1856, Ҳайрам Эдсон силсилаи ҳашт мақоларо пеш гузошт, ки дорои маълумоти нубувватӣ буданд ва фаҳмиши ҳамон аввалин «пешгӯии вақт»-ро, ки фариштагони Худо Вилиям Миллерро ба шинохтан ва эълон кардани он роҳнамоӣ карда буданд, густариш медиҳанд. Дар он ҳашт мақола, Эдсон ба дурустӣ шасту панҷ соли Ишаё 7-ро муайян мекунад.

Оғози кори Миллер кашфи «ҳафт замон» буд, ва ҳафт сол пеш аз он ки ҳаракате, ки ба номи хизмати ӯ хонда мешуд, ба анҷом расад, ваҳӣи амиқтари ҳамон пешгӯӣ ба адвентизми миллерӣ пешниҳод гардид. Он дар ҳамон сола пешниҳод шуд, ки онҳоро аз ҷониби илҳом ҳамчун лодикийён муайян карданд. Аз лиҳози пешгӯӣ, пас аз ду ҳазору панҷсаду бист рӯз, дар соли 1863, нахустин кашфи Миллер дар бораи вақти пешгӯишуда рад карда шуд. Паёми лодикийёна барои ҳаракати адвентӣ дар соли 1856 расид, ва Худованд ҳашт бор бар дар кӯфт, бо ҳашт мақола, то бубинад, ки оё метавонад роҳе барои ворид шудан биёбад. Дар анҷоми ҳаракат, Шоҳиди Амин меҳост бо қавми Худ ҳамсуфра гардад, бо он ки аз ҳамон аввалин паёми вақт аз оғози ҳаракат тановул намоянд. Қавми Ӯ аз хӯрдан сар боз заданд, ва ҳафт сол, ё ду ҳазору панҷсаду бист рӯзи пешгӯишуда баъдтар, қавми Ӯ он дареро бастанд, ки бо

калиди Довуд, ки ба дасти Уилям Миллер супурда шуда буд, кушода гардида буд. Онҳо ба сӯи як пайғамбари кӯхнаи сомарӣ баргаштанд, ки ба онҳо дурӯғро хӯронд ва сарнавишти онҳоро мӯҳр зад, то миёни ҳар ва шер бимиранд.

Соли 1856 шоҳи протестантӣ дар бӯҳрони водии рӯё қарор дошт, зеро ҳар ҷо ки рӯё нест, қавм ҳалок мешавад. Дар соли 1856 шоҳи ҷумҳуриҳо низ дар бӯҳрон буд.

Соли 1856 идомаи низои хуниро, ки бо номи «Канзаси Хунин» — ҷанги сарҳади Канзасу Миссури — маъруф буд, нишон дод. Ин мубориза бар сари он буд, ки оё Канзас ба Иттиҳод ҳамчун иёлати озод дохил мешавад ё ҳамчун иёлати ғуломдор. Ин низоё даргириҳои хушунатомези миёни муҳоҷирони ҷонибдори ғуломдорӣ ва зидди ғуломдориро дар бар мегирифт.

22 майи соли 1856 дар толори Сенати Иёлоти Муттаҳида низ ҳодисаи зӯроваронае рух дод, вақте ки конгрессмен Престон Брукс, тарафдори ғуломдорӣ аз Каролинаи Ҷанубӣ, сенатор Чарлз Самнери Массачусетсро бо асояш бераҳмона ҳамла кард. Самнер суханронии зидди ғуломдорӣ худро бо унвони «Ҷиноят бар зидди Канзас» ироа карда буд, ки Бруксро саҳт озурда буд. Ҳодисаи асосан ташаннуҷҳои рӯзафзуни миёни Шимол ва Ҷанубро оид ба масъалаи ғуломдорӣ равшан нишон дод.

Соли 1856 Ҳизби ҷумҳуриҳо ҳамчун воқуниш ба нооромии сиёсӣ, ки Қонуни Канзас–Небраска, қабулшуда дар соли 1854, ба вуҷуд оварда буд, таъсис ёфт; ҳамин қонун боиси афзоиши муҳолифат ба паҳншавии ғуломдорӣ ба қаламравҳои нав гардид. Анҷумани нахустини миллии ҳизб дар Филадельфия баргузор шуд ва Ҷон С. Фремонт ҳамчун нахустин номзади онҳо ба мақоми президентӣ дар интиҳоботи соли 1856 интиҳоб гардид.

Қонуни Канзас–Небраска ҳудудҳои Канзас ва Небраскаро ташкил намуд ва ба соқинони он ҳудудҳо иҷоза дод, ки ҳудудҳои муайян қунанд, оё дар дохили сарҳадҳои худ ғуломдориро иҷозат медиҳанд ё не. Ин мафҳум, ки бо номи «ҳокимияти халқӣ» маъруф аст, амалан Созиши Миссурии соли 1820-ро, ки ғуломдориро дар шимоли хатти 36°30' дар Қаламрави Луизиана манъ карда буд, бекор намуд. Ин қонун ба масъалаи ғуломдорӣ дар ҳудудҳо таъсири амиқ расонд. Он танишҳои минтақавиро аз нав барангехт, зеро имкони онро боз кард, ки ғуломдорӣ метавонад ба минтақаҳои, мисли Канзас, ки қаблан заминҳои озод шумурда мешуданд, густариш ёбад. Қабули Қонуни Канзас–Небраска боиси шитоби муҳоҷирати соқинони ҷонибдори ғуломдорӣ ва зидди ғуломдорӣ ба Қаламрави Канзас гардид, ки ҳар яке умед доштанд ба натиҷаи раёйдихии ҳокимияти халқӣ таъсир расонанд. Ин рақобат барои назорат бар ҳудуд ба задухӯрдҳои хушунатомез ва ба давраи беҳокимиятӣ, ки дар соли 1856 бо номи «Канзаси хунин» маъруф шуд, оварда расонд.

Интиҳоботи президентии соли 1856 як рӯйдоди муҳими сиёсӣ буд. Дар он рақобати сенафара миёни демократ Ҷеймс Бюкенан, ҷумҳуриҳо Ҷон С. Фремонт ва президенти собиқ Миллард Филлмор аз Ҳизби Амрико ҷараён гирифт. Ҷеймс Бюкенан дар интиҳобот пирӯз шуд ва Президенти 15-уми Иёлоти Муттаҳидаи Амрико гардид.

Раёсати ҷумҳури Чеймс Бюкенен асосан бо нотавониаиш дар баррасии муассири ташаннучҳо ва ихтилофоти рӯзафзуни миёни Шимол ва Ҷануб маъруф аст, ки дар ниҳоят андаке пас аз тарки мансаб кардани ӯ ба оғози Ҷанги шаҳрвандии Амрико анҷомид. Ба сабаби ин нокомиҳои ҷиддӣ дар роҳбарӣ ва идоракунии бухрон, раёсати ӯ аксаран яке аз номуваффақтарин раёсатҳои ҷумҳурӣ дар таърихи Амрико доништа мешавад.

Қарори бадноми Дред Скотт дар соли 1857 эълон кард, ки ғуломон, хоҳ дар бандагӣ бошанд ва хоҳ озод, шаҳрванд нестанд ва наметавонанд дар додгоҳҳои федералӣ даъво баранд. Он ҳамчунин эълон кард, ки Конгресс наметавонад ғуломдориро дар қаламравҳои Иёлоти Муттаҳида пешгирӣ кунад. Демократ Бюкенен қарори тарафдори ғуломдорӣ Дред Скоттро ошкоро ҷонибдорӣ намуд.

На танҳо мавқеи ҷонибдори ғуломдорӣ демократи Бюкенен ба шиддат ёфтани танишҳо то ба ҷанги шаҳрвандӣ роҳ дод, балки нотавонии ӯ дар идораи иқтисодиёти кишвар низ ба бухрони соли 1857 оварда расонд, ки он пеш аз Бӯҳрони Бузург яке аз шадидтарин таназзулҳои иқтисодӣ дар таърихи Амрико буд. Бухрони соли 1857 ба як депрессияи шадиди иқтисодӣ анҷомид, ки чанд сол идома кард. Корхонаҳо ва бонкҳо баста шуданд, бекорӣ афзоиш ёфт ва бозори саҳомӣ коҳиш пайдо кард.

Дар давраи президенти Бюкенан, иёлатҳои ҷанубӣ раванди ҷудо шудан аз Иттиҳодро оғоз карданд ва онҳо дар посух ба интиҳоб шудани ҷумҳуриҳои Абраҳам Линколн дар соли 1860 аз он ҷудо шуданд. Бюкенан нисбат ба бухрони ҷудоихоҳӣ равиши ғайрифаъолона пеш гирифт ва далел овард, ки ҳукумати федералӣ ихтиёри онро надорад, ки бо зӯр аз ҷудошавӣ пешгирӣ намояд. Ин набудани амали қатъӣ имкон дод, ки ҳаракати ҷудоихоҳӣ неру ва шиддат гирад. Набудани роҳбарии қавӣ аз ҷониби ӯ ва бемайлии ӯ ба андешидани тадбирҳои қатъӣ барои ҳаллу фасли бухрони ҷудоихоҳӣ ба он мусоидат кард, ки Ҷануб ба ин бовар расад, ки метавонад бидуни рӯ ба рӯ шудан бо муқовимати низомӣ аз Иттиҳод хориҷ шавад.

Соли 1860 Абраҳам Линколн, нахустин президенти ҷумҳуриҳои интиҳоб гардид. 1 январи соли 1863 Президент Линколн Эломиаи ниҳонии Озодсозиро имзо карда, ба иҷро баровард, ки дар он эълон мешуд, ҳамаи афроид дар ғуломӣ буда дар қаламраве, ки тахти тасарруфи Конфедератсия буд, бояд озод карда шаванд. Ин фармони иҷроия ба Ҷанги шаҳрвандӣ таъсири назаррас расонд, зеро он низро на танҳо ба мубориза барои ҳифзи Иттиҳод, балки ҳамчунин ба мубориза барои аз байн бурдани ғуломдорӣ табдил дод. Эломиаи Озодсозӣ ҳамаи афроид дар ғуломӣ бударо фавран озод накард. Он махсусан ба қаламрави тахти тасарруфи Конфедератсия татбиқ мегардид, ки дар он ҷо Иттиҳод салоҳияти маҳдуд дошт. Ҳангоме ки нерӯҳои Иттиҳод пеш мерафтанд ва бар қаламрави Конфедератсия назорат ба даст меоварданд, эломиа ба иҷро дароварда мешуд ва афроид дар ғуломӣ буда дар он минтақаҳо озод мегардиданд. Эломиаи Озодсозӣ қадами ҳалқунандае ба сӯи барҳамдиҳии ниҳонии ғуломдорӣ дар Иёлоти Муттаҳида буд ва роҳро барои қабули Ислоҳи сездахуми Конститутсияи ИМА, ки 6 декабри соли 1865 қабул ва тасдиқ гардид, ҳамвор сохт.

Шохи ҷумҳурихоҳон аз солҳои 1850 ба баъд дар бухрони масъалаи ғуломдорӣ қарор дошт. Дар кишвар ду тақсимои асосӣ мавҷуд буд, ки аз ҷониби ду синфи асосии андешаи сиёсӣ намояндагӣ мешуданд. Раванди ҷудошавӣ дар соли 1856 оғоз ёфт, ҳангоме ки гурӯҳҳои зидди ғуломдорӣ ва тарафдори ғуломдорӣ ба қаламрави Канзас кӯчиданд, то назарҳои худро оид ба ғуломдорӣ ҷиғз кунанд, ҳамоно айлеме ки Филадельфия аз Лоудикия ҷудо мешуд. Демократҳо тарафдори ғуломдорӣ буданд ва ҷумҳурихоҳон зидди ғуломдорӣ.

Соли 1856, «Канзаси хунин» тимсоли хурде аз ҷанги наздикшаванда буд. Дар ҳамоно сол як демократи тарафдори ғуломдорӣ ба ҳайси сарвари шохи ҷумҳурихоҳ интиҳоб гардид, ва роҳбарии бесамари ӯ то ин рӯзҳои охирини наздик ба рамзи як раёсати ҷумҳурии бесамар табиал ёфт. Ӯ пеш аз аввалин раисҷумҳури ҷумҳурихоҳ омад, ки маҷбур шуд вайроние, ки аз раёсати ҷумҳурии Бьюкенен боқӣ монда буд, ислоҳ намояд.

То соли 1863 шохи ҷумҳурихоҳ фармони муҳимтарини иҷроияро дар таърихи ҳайвони заминии Ваҳӣ боби сездах содир намуд. Ин фармони иҷроия ба масъалаи ғуломдорӣ дахл дошт. Як банди ин эълония чунин мегӯяд: «Ки дар рӯзи якуми моҳи январ, дар соли Худованди мо як ҳазору ҳаштасду шасту се, ҳамаи ашхосе, ки ҳамчун ғулом дар дохили ҳар иёлоти Ҷисми муайяншудаи иёлоте нигоҳ дошта мешаванд, ки мардуми он дар он вақт бар зидди Иёлоти Муттаҳида дар исён бошанд, аз ҳамоно вақт, минбаъд ва абадан озод хоҳанд буд; ва ҳукумати иҷроияи Иёлоти Муттаҳида, аз ҷумла мақомоти низомӣ ва баҳрии он, озодии чунин ашхосро эътироф ва ҷиғз хоҳад кард, ва ҳеҷ амал ё амолеро барои фурӯ нишондани чунин ашхос, ё ҳеҷ яке аз онҳо, дар ҳар гуна талошҳое, ки онҳо барои озодии воқеии худ ба ҷо оваранд, анҷом нахоҳад дод». Гарчанде ки ҳаллу фасли мушкили ғуломдорӣ дар он замон аз нигоҳи таърихӣ ҳанӯз нопурра буд, моҳияти Конститутсия эътироф мегардад, вақте ки Линколн навишт: «ҳамаи ашхосе, ки ҳамчун ғулом дар дохили ҳар иёлоти нигоҳ дошта мешаванд ... аз ҳамоно вақт, минбаъд ва абадан озод хоҳанд буд».

Линколн ба он принсипи бунёдие бозмегашт, ки дар Конститутсия баён шудааст ва муайян мекунад, ки «ҳамаи одамон баробар офарида шудаанд». Линколн ба ҳақиқатҳои бунёдӣ бозмегашт, ҳамзамон бо он ки шохи протестантӣ пешгӯии бунёдии худро, яъне пешгӯии ғуломиро, рад мекард. Бинобар ин, маҳз дар ҳамоно вақте ки шохи ҷумҳурихоҳ муҳимтарин «фармони иҷроия»-и худро дар таърих вобаста ба ғуломӣ содир мекард, шохи протестантӣ низ муҳимтарин фармони иҷроияро дар таърихи пешгӯёнаи худ дар бораи пешгӯии ғуломӣ, ки бо қасам ва лаънати Мусо намояндагӣ мешавад, содир намуд. Шохи ҷумҳурихоҳ интиҳоб кард, ки ба бунёдҳои бозгардад; шохи протестантӣ интиҳоб кард, ки бунёди худро рад намояд ва ба сӯи онҳое бозгардад, ки ба ӯ таълим дода шуда буд ҳаргиз ба онҳо бознагардад.

Соли 1863 шохи ҷумҳурихоҳ ба ду лагерь ҷудо гардида буд, ҳамоно тавре ки подшоҳии Исроили қадим дар айёми Ёрӯбом ва Раҳабӯм ҷудо шуда буд. Дар соли 1863 шохи протестантӣ аз лиҳози қонунӣ ба шохи ҷумҳурихоҳ пайваст гардид, чунон ки инро ду қурбонгоҳи Ёрӯбом дар Байт-Ил ва Дон ифода менамоянд. Ин ду шох дар тӯли таърих ба таври мувозӣ нисбат ба якдигар ҳаракат мекунанд, ва таърихи соли 1863, ба вижа, таърихи рӯзҳои охириро намояндагӣ мекунад.

Таърихи миллерӣ дар таърихи яксаду чилу чор ҳазор такрор мегардад, бо чанд қайди нубувватӣ. Яке аз он қайдҳо ин аст, ки шунавандагони мақсаднок дар таърихи миллерӣ нахуст онҳое буданд, ки берун аз ҳаракат қарор доштанд, ва баъдан ҳуди ҳаракат. Дар ҳаракати яксаду чилу чор ҳазор, ду овози Ваҳӣ боби ҳаждаҳум ду гурӯҳи шунавандагони мақсаднокро муайян мекунанд, аммо ин ҳадафҳо баръакси таърихи миллерӣ мебошанд. Ҳадафи аввал қавми Худо аст, ва овози дувум рамаи дигари Худост, ки ҳанӯз дар Бобил мебошанд.

Боз як огоҳии нубувватӣ ин аст, ки гарчанде ҳар ду таърих аз як калисо ба калисои дигар мегузаранд, Миллериён аз Филадельфия ба Лаодикия гузаштанд, ва ҳаракати қудратманди фариштаи сеюм аз Лаодикия ба Филадельфия мегузарад. Ин нишон медиҳад, ки Миллериён аз калисои шашум ба калисои ҳафтум рафтанд ва яксаду чилу чор ҳазор аз калисои ҳафтум ба калисои ҳаштум мераванд, ки аз ҷумлаи ҳамон ҳафт аст.

Шоҳи ҷумҳуриҳо ҳаракати худро аз як миллати ҷонибдори ғуломдорӣ ба сӯи як миллати муҳолифи ғуломдорӣ дар таърихи марбут ба соли 1863 оғоз намуд. Бӯҳрони он таърих ду ҳизби сиёиро барқарор кард, ки дар ин «рӯзҳои охир» ҳамон душманони муқобиланд. Ҳамон тавре ки нахустин президенти ҷумҳуриҳо аз он таърих ҳамагӣ чанд рӯз пас аз анҷоми ҷанг ба қатл расонида шуд, охирин президенти ҷумҳуриҳо низ ба таври рамзӣ ба қатл расонида шуда, чун мурда дар кӯча вогузошта шуд, дар ҳоле ки ҷаҳон шодӣ мекард. Ў на танҳо чанд рӯз пас аз анҷоми Ҷанги шаҳрвандӣ ба қатл расонида шуд, балки андаке пеш аз он ки ҷанги ниҳони шаҳрвандӣ оғоз ёбад.

Аввалин президенти ҷумҳуриҳо ро бесамартарин президент дар тамоми таърихи Амрико пешгузашт, ва охирин президенти ҷумҳуриҳо ро низ ҳамон гуна пешгузашта хоҳад буд. Бесамарии президенти демократе, ки пеш аз аввалин президенти ҷумҳуриҳо буд, бӯҳронро ба вучуд овард, ки ба ҷанги шаҳрвандӣ расид, ва айни ҳамон бесамарӣ ҳоло низ рух дода истодааст. Президенти демократе, ки пеш аз охирин президенти ҷумҳуриҳо меояд, иқтисодро ба гунае идора кард, ки то он замон бузургтарин фурӯпошии иқтисодиро дар таърихи Амрико ба бор овард. Ду шох то қонуни якшанбе ба таври мувозӣ пеш мераванд. Дар соли 1863, насли аввалини ҳар ду шох оғоз ёфт, ва барои ҳар ду шох насли ҷорум ва ниҳой рӯ ба шарқ хоҳад буд ва ба офтоб сачда хоҳад кард.

Паёми Илёс ҳамеша бо доварҳои Худо ҳамроҳ аст, ки паёми огоҳиро тасдиқ мекунанд. Ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳоло ҷунон зиндагӣ мекунад, ки мардумони пеш аз тӯфон зиндагӣ мекарданд. Онҳо меҳӯранд, менӯшанд ва интизор доранд, ки бузургқудратҳои технологияи ҷаҳонигаро ҳар мушките, ки мумкин аст пеш ояд, ҳал хоҳанд кард. Каломи Худо нишон медиҳад, ки ҷаҳон ҳоло бар лаби як бӯҳрони азим қарор дорад.

«“Шаб аз чӣ хабар?” Оё ман аҳамияти ин паёмҳоро дарк менамоям? Оё ман ҷойгоҳеро, ки онҳо дар қори хотимагии низоми бузурги ислоҳбахш ишғол мекунанд, мефаҳмам? Оё ман бо “каломи яқини нубувват” он қадар ошно ҳастам, ки дар рӯйдодҳое, ки дар атрофи ман ба амал меоянд, далели ошқори онро бубинам, ки Подшоҳи ояндакунанда аллакай бар дар аст? Оё ман масъулиятеро, ки бо назардошти нуре, ки Худо ба ман додааст, бар

дӯши ман қарор дорад, эҳсос менамоям? Оё ман ҳар истеъдодеро, ки ҳамчун амонатдори Ў ба ман супурда шудааст, дар кӯшиши дуруст равонашуда барои наҷоти ҳалокшавандагон ба қор мебарам? Ё ман сусту безътино ҳастам, қисман бо ҷаҳони шарир омехта шуда, воситаҳо ва қобилиятро, ки Худо ба ман додааст, асосан барои қонё гардондани худ истифода мебарам, ва барои роҳат ва осоиши шахсии худ бештар ғамхорӣ менамоям, назар ба пешрафти қори Ў? Оё ман бо рафтори худ “он эътиқодеро, ки дар ҷаҳон қувват гирифта истодааст, тақвият мебахшам, ки Адвентистони рӯзи ҳафтум қарнаро ба садои номуайян менавзанд ва дар роҳи дунявӣ қадам мезананд”?»

«Мо қадамҳои Худои наздикшавандаро мешунавем, ки меояд то ҷаҳонро барои шарорати онҳо ҷазо диҳад. Анҷоми замон ба мо хеле наздик аст. Соқинони ҷаҳон ба дастаҳо баста мешаванд, то сӯхта гарданд. Оё шумо низ бо алафҳои бегона баста хоҳед шуд? Оё дарк мекунед, ки ҳар сол ҳазорҳо ва ҳазорҳо ва даҳ ҳазору даҳ ҳазор қонҳо ҳалок мешаванд, дар гуноҳҳои худ мемиранд? Вабоҳо ва доварҳои Худо аллакай қори худро анҷом медиҳанд, ва қонҳо ба сӯи ҳалокат мераванд, зеро нури ҳақиқат бар роҳи онҳо нур наафкандааст». General Conference Daily Bulletin, April 1, 1897.

Бо ҷонам Туро шабона орзу кардаам; оре, бо рӯи худ, ки андаруни ман аст, Туро саҳаргоҳон хоҳам ҷуст; зеро ҳангоме ки доварҳои Ту бар замин ҷорист, соқинони ҷаҳон адолатро хоҳанд омӯхт. Ишаё 26:9.